

گزارش رصد فرهنگی (۳۵)

تقابل و تعارض در جامعه ایران

گزارش «تقابل و تعارض در جامعه ایران؛ شکل‌گیری دوقطبی‌های اجتماعی و سیاسی» در اسفند ۱۴۰۱ منتشر شده است.

فهم روندها و رخداد‌های اجتماعی، فرهنگی، سیاسی جامعه‌ای به وسعت ایران به‌دلیل پیچیدگی سیاسی و مطالبات اجتماعی گوناگون نیازمند رصد مدام و پیگیری انضمامی اتفاقات در برهه‌های خاص است. تحولات ماه آخر تابستان و پاییز سال ۱۴۰۱ یکی از همان برهه‌های خاص و حساس در تاریخ انقلاب اسلامی بود. نظام سیاسی کشور در چند جبهه دچار چالش جدی شد.

یکی از مهم‌ترین چالش‌های دولت و نظام سیاسی کشور در حوزه اقتصادی نمود پیدا کرد. همواره اقتصاد در دهه‌های اخیر در مرکز بسیاری از تصمیم‌گیری‌ها و برنامه‌ریزی‌های کشور بوده است، در رخداد‌های اخیر به‌دلیل مختلف شعارها و اعتراضات در ظاهر از جنس مطالبات اقتصادی نبود؛ اما براساس مطالعات پژوهشی مشخص گردید که اتفاقاً مشکلات اقتصادی به‌عنوان مولد و محرک و دلیل پنهان بسیاری از اعتراضات و اغتشاشات بوده است. به‌گونه‌ای که پژوهش‌ها و نظرسنجی‌های ملی هم نشان دادند که مردم مشکلات اصلی کشور را در حوزه اقتصادی جست‌وجو می‌کنند. این مسئله از این جهت حائز اهمیت است که برای فهم انشقاق در جامعه برخی گلوگاه‌های مهم موردغفلت قرار می‌گیرند و به‌نوعی نظام فرهنگی و اجتماعی تاوان کژکارکردی نظام اقتصادی را می‌پردازد و این مسئله بار سنگینی بر حوزه‌های فرهنگی، دینی و اجتماعی تحمیل کرده است که آسیب‌های آن قابل‌مشاهده است. آنچه باعث می‌شود انشقاق‌ها و تعارضات، بنیان‌های جامعه را از هم نگسلد، نقاط قوت، پیشرفت‌ها و تحولاتی است که در برخی حوزه‌ها در چند دهه اخیر رخ داده است که از دیدگاه مردم مهم‌ترین این دستاوردها عبارت‌اند از: پیشرفت‌های نظامی و دفاعی؛ امنیت کشور؛ انرژی هسته‌ای پیشرفت‌های علمی و تکنولوژیکی؛ پیشرفت در زمینه پزشکی و تولید دارو. دوقطبی شکل‌گرفته حول محور مسئله گشت ارشاد نیز به‌مثابه نقطه آغاز اعتراضات و حوادث پاییز امسال همواره موردنزاع بوده است و این سیاست در دوره‌های مختلف با اقتضائات خود پیگیری و اجرا می‌شده است و غالباً هم به‌سختی اجماع بر سر آن اتفاق می‌افتاد و نحوه اجرا محل بحث بوده است. همین موضوع در بین آحاد مردم هم موضوعیت داشته است. این گزارش به بررسی ریشه‌های تعارضات و دوقطبی‌های اجتماعی و سیاسی با بسترهای فرهنگی می‌پردازد.